

## ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Іванцов Євген Павлович,  
Студент 2 курсу навчання  
за спеціальністю «Управління персоналом та  
економіка праці»  
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

У 2014 Україна стала на шлях великих реформ, пов'язаних з великим бажанням стати країною – членом ЄС. Одразу після Революції Гідності країна почала робити перші кроки, необхідні для виконання вимог. Однією з цих вимог було вдосконалення системи місцевого самоврядування, яка особливо гостро стояла для України. Урядом було прийняте рішення почати реформу децентралізації влади. Варто зазначити, що ця реформа не є вирішенням усіх проблем в країні, і є лише одним з інструментів поліпшення рівня життя людей, однак за її допомогою можна отримати можливість набагато краще забезпечувати територіальні спільноти необхідними послугами, підвищити ефективність використання ресурсів, якими громади володіють наразі.

Вивченню теоретичних і практичних питань розвитку децентралізації присвячено праці таких науковців як В. Авер'янов, В. Бакуменко, О. Бориславська І. Грицяк, Б. Данилишин, та ін.

Метою даної роботи є аналіз поточних результатів децентралізації станом на 2020 рік та майбутніх планів Уряду на реалізацію реформи.

З часу незалежності України її громадяни мали небагато впливу на вирішення справ на місцевому і регіональному рівнях. У листопаді 2014 р., перед запровадженням ключових ініціатив з децентралізації, за даними соціопитування лише 9% українців були задоволені своєю здатністю впливати на рішення місцевої влади у своїх поселеннях, тоді як 74% висловили свою недовіру до зазначених реформ, до діяльності місцевих державних

адміністрацій, місцевих рад і місцевих голів, що має слідуючу низку пояснень. По-перше, місцева влада була нездатна надавати доступні та якісні послуги, зокрема комунальні, транспортні, медичні та освітні. По-друге, управління власністю було також вкрай незадовільним. Нестача фінансових ресурсів, дієвих інструментів контролю за діяльністю місцевих органів влади мало вплив на якість управління власними територіями. Поясненню фінансової неспроможності громад є отримання субсидій не напряму, а через райони та області. До внесення змін у бюджетний і податковий кодекси у грудні 2014 р. 96,3% місцевих бюджетів були дотаційними. З іншого боку, більшість територіальних громад не мали достатньої кількості компетентних людських ресурсів, аби бути фінансово самодостатніми. Слід зазначити, що виконавчим органам на регіональному рівнях бракувало повноважень, оскільки виконавчу владу було зосереджено в руках місцевих державних адміністрацій, голів яких призначав президент за поданням уряду [1].

Перший етап реформи прийшовся на 2014 – 2019 роки. Основним став метод укрупнення громад, який до цього вже використовувався в багатьох країнах ЄС. Так, наприклад у Данії з 2007 р. було значно посилено систему самоуправління на місцях шляхом укрупнення територіальних громад і закріплення за ними надійних джерел надходжень. Зокрема, кількість комун зменшилася з 271 до 98, а їх розмір суттєво збільшився – майже 75% громад з чисельністю населення понад 30 тис., а середня чисельність перевищує 50 тис. осіб. Крім того, укрупнення стосувалось і регіонів – з 14 до 5 із населенням 0,6-1,6 млн осіб, що дозволило їм увійти до групи регіонів рівня NUTS-2 і відповідно стати об'єктами регіональної політики ЄС (політики згуртування ЄС). [2].

Схвалена Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади весною 2014 року та План заходів щодо реалізації децентралізації, сформували концепцію реформи, а саме сформовано основний пакет нового законодавства, введений інститут старост в ОТГ, створено 1469 територіальних громад, в яких проживають близько 11 мільйонів

населення, результати визнані міжнародними експертами.

У 2018 році об'єднані громади отримали у комунальну власність майже 1,5 млн га земель сільськогосподарського призначення за межами населених пунктів. Нові закони надали багато можливостей взаємодії для співпраці муніципалітетів, створивши умови для формування міцних громад в селах та містах. Не можна не помітити і ефективність оновленої фінансової моделі забезпечення бюджетів, вона зробила місцеві бюджети більш незалежними від центральних [3].

Однак, децентралізація за планом Уряду складається з декількох етапів, а тому процес змін ще не закінчено. Другий етап почнеться 25 жовтня, після місцевих виборів і стане початком для ще одного пакету змін, направлено на проблеми ОТГ. Концепція державної політики з децентралізації ставить наступні цілі: формування спроможних територіальних громад, формування нової системи адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня, розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади у секторальних сферах.

Однією з основних задач на цей рік є прийняття законопроекту 3651-д, який стане запорукою стабільності реформи і втілення в життя усіх завдань. Також вказаний вище законопроект є основою забезпечення реалізації повноважень як державної, так і місцевої влади. На порядку денному залишається актуальним питання про прийняття нових редакції законів до прийняття змін до Конституції, адже є можливість зробити необхідне без великих змін законодавства, і дочекатись прийняття Конституції. З першого січня 2021 року планується повний запуск нової системи самоврядування. Мінрегіон відповідно до ситуації з прийняттям змін в Конституції планує два сценарії. Текст змін формується Конституційною комісією на основі публічних консультацій в регіонах, після затвердження його буде публічно продемонстровано органам місцевого самоврядування. Після зазначених дій залишається сформулювати конструктивний діалог між гілками влади, аби обговорити усі спірні питання до подачі законопроекту [4].

Ці зміни мають стати вирішальним кроком у закінченні реформи децентралізації та остаточного втілення її у життя. Аналізуючи плани Уряду можна зрозуміти, що закінчити цей процес Україні по силам. Відповідні законодавчі реформи, нехай й з затримками та поправками, приймаються достатньо швидко, а місцева влада виконує нові постанови. Якщо на початку 2015 року перспектива децентралізації здавалася дуже туманною на фоні інших подій в політиці, то наразі закінчення реформи є лише питанням часу та прийняттям відповідних змін до конституції.

Отже, Україна вдало реформує систему місцевого самоврядування, поєднуючи досвід Європейських країн з власним баченням проблеми реформа децентралізації стала великим і важним кроком до підвищення добробуту населення країни. Утворення ОТГ, формування інститут старостатства – те, що вже було зроблено, і неводвзі країну очікує великий ряд додаткових змін, який закінчить довгу дорогу реформаторства місцевого самоврядування.

#### Список використаних джерел :

1. Реформа децентралізації В УКРАЇНІ: перспективи і загрози. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://dif.org.ua/uploads/pdf/1453382324\\_3870.pdf](https://dif.org.ua/uploads/pdf/1453382324_3870.pdf)
2. Децентралізація у країнах ЄС: уроки для України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ird.gov.ua/re/re201601/re201601\\_005\\_DanylyshynBM,PylypivVV.pdf](http://ird.gov.ua/re/re201601/re201601_005_DanylyshynBM,PylypivVV.pdf)
3. Результати першого етапу децентралізації в Україні 2019 – 2020 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/about>
4. Наступного року децентралізація має запрацювати на повну – у Мінрегіоні обговорили перспективи реформи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/news/12878>

Науковий керівник: к.е.н., викл. В. В. Гришина

**Матеріали конференції публікуються в авторській редакції.**